

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

Fakulta
tělesné kultury

POROVNÁNÍ STRUKTURY MOTIVACE U DOSPĚLÝCH PROFESIONÁLNÍCH A AMATÉRSKÝCH HRÁČEK VOLEJBALU

Bakalářská práce

Autor: Linda Klimková

Studijní program: Tělesná výchova a sport pro vzdělávání se
specializacemi

Vedoucí práce: Mgr. Michal Vičar, Ph.D.

Olomouc 2022

Bibliografická identifikace

Jméno autora: Linda Klimková

Název práce: Porovnání struktury motivace u dospělých profesionálních a amatérských hráček volejbalu

Vedoucí práce: Mgr. Michal Vičar, Ph.D.

Pracoviště: Katedra rekreologie

Rok obhajoby: 2022

Abstrakt:

Bakalářská práce je zaměřená na porovnání struktury motivace mezi profesionálními a amatérskými dospělými hráčkami volejbalu. Práce je rozdělena na teoretickou část, kde jsou obsažené poznatky z oblasti týkající se tématu, jako je motivace, výkonová motivace, motivace ve sportu, vnější a vnitřní motivace, volejbal a motivace ve volejbale, a na praktickou část. Cílem této bakalářské práce je porovnat strukturu motivace profesionálních hráček volejbalu v kategorii žen a strukturu motivace amatérských hráček volejbalu u vybraných týmů. Pro výzkum bylo vybráno 25 profesionálních hráček a 25 amatérských hráček. Cíle bude dosaženo na základě dotazníku LMI – Dotazník motivace k výkonu. Ve výsledku bylo zjištěno, že v rámci porovnání jednotlivých škál z dotazníku LMI družstva amatérská družstva v subškálách dominance, flexibilita, flow, internalita, kompenzace, hrdost na výkon, ochota učit se a sebekontrola existují statisticky významné (při hladině 0.05) rozdíly v průměrech mezi skupinami extraligových a druholigových volejbalistek (ve prospěch druholigových), což tedy odpovídá lepším výsledkům ve prospěch hráček amatérských. Co se týče škály důvěry v úspěch a orientace na status, tak hodnoty jsou hraniční a pro lepší posouzení by bylo vhodné mít větší vzorek.

Klíčová slova:

motivace, motivace ve sportu, výkonová motivace, sport, volejbal

Souhlasím s půjčováním práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification

Author: Linda Klimková

Title: Comparing the structure of motivation of adult professional and amateur volleyball players

Supervisor: Mgr. Michal Vičar, Ph.D.

Department: Department of Recreation and Leisure Studies

Year: 2022

Abstract:

The bachelor's thesis is focused on comparing the structure of motivation between professional and amateur adult volleyball players. The thesis is divided into a theoretical part, which contains knowledge from the field related to the topic, such as motivation, performance motivation, motivation in sports, external and internal motivation, volleyball and motivation in volleyball, and a practical part. The aim of this bachelor thesis is to compare the motivation structure of professional volleyball players in the category of women and the motivation structure of amateur volleyball players in selected teams. 25 professional players and 25 amateur players were selected for the research. The goal will be achieved on the basis of the LMI questionnaire - Performance Motivation Questionnaire. As a result, it was found that within the framework of the comparison of individual scales from the LMI questionnaire of amateur teams in the subscales of dominance, flexibility, flow, internality, compensation, pride in performance, willingness to learn and self-control, there are statistically significant (at the 0.05 level) differences in the averages between by groups of extra-league and second-league volleyball players (in favor of second-league players), which therefore corresponds to better results in favor of amateur players. As for the scale of confidence in success and status orientation, the values are borderline and for a better assessment it would be advisable to have a larger sample.

Keywords:

motivation, motivation in sport, performance motivation, sport, volleyball

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Michala Vičara, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V České Třebové dne 15. června 2022

.....

Děkuji vedoucímu práce Mgr. Michalovi Vičarovi, Ph.D. za veškerou pomoc a cenné rady, které mi byly poskytnuty při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

Obsah.....	7
1 Úvod.....	9
2 Přehled poznatků.....	10
2.1 Charakteristika volejbalu.....	10
2.1.1 Vznik volejbalu.....	10
2.1.2 Pravidla volejbalu.....	10
2.2 Motivace.....	11
2.2.1 Výkonová motivace.....	13
2.2.2 Vývoj výkonové motivace.....	13
2.2.3 Motivace ve sportu.....	15
2.2.4 Výkonová motivace ve sportu.....	17
2.2.5 Vnější motivace a vnitřní motivace.....	18
2.2.6 Motivace ve volejbale.....	21
2.3 Vnější a vnitřní motivace ve volejbale.....	23
3 Cíle.....	25
3.1 Hlavní cíl.....	25
3.2 Výzkumné otázky případně hypotézy.....	25
4 Metodika.....	26
4.1 Výzkumný soubor.....	26
4.2 Metody sběru dat.....	26
4.3 Statistické zpracování dat.....	30
5 Výsledky.....	31
6 Diskuse.....	37
7 Závěry.....	40
8 Souhrn.....	41
9 Summary.....	42
10 Referenční seznam.....	43
11 Seznam obrázků.....	46
12 Seznam tabulek.....	47
13 Přílohy.....	48

13.1 Vyjádření etické komise.....	48
-----------------------------------	----

1 ÚVOD

Toto téma jsem si ke své bakalářské práci zvolila z opravdu jednoduchého důvodu, a to, protože se volejbalu věnuji již od útlého věku a je mi velmi blízký. Volejbalu jsem se začala věnovat v oddíle TJ Sokol Česká Třebová, a poté jsem okusila i nejvyšší mládežnickou volejbalovou soutěž, extraligu juniorek, ve Volejbale Přerov. V dnešní době působím opět v oddíle TJ Sokol Česká Třebová v družstvu žen. Z mládeže vím, že motivace v jednotlivých soutěžích se může lišit. Což také objasňuje, proč jsem zvolila toto téma. Tato práce by měla přiblížit, zdali se struktura motivace v kategorii žen liší u profesionálních hráček s porovnáním s amatérskými hráčkami a zdali se jedná o výrazné rozdíly.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. V teoretické části objasním pojmy jako je motivace, výkonová motivace, motivace ve sportu, vnitřní a vnější motivace, nebo také volejbal. V bakalářské práci se také budu věnovat studiím týkající se volejbalu a motivací ve sportu.

V praktické části vyhodnotím dotazníkové šetření. Získanými informacemi z dotazníků objasním, jak je to se strukturou motivace u profesionálních hráček volejbalu v kategorii žen, a jak je to naopak se strukturou motivace u amatérských hráček volejbalu, také v kategorii žen. Z extraligových týmů, u kterých bylo provedeno dotazníkové šetření, byly družstva Volejbal Přerov a TJ Sokol Šternberk. Z amatérských týmů byly zvolené druholigové týmy a to konkrétně týmy TJ Sokol Česká Třebová a TJ Sokol Šlapanice u Brna.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

V této kapitole se zaměřím na objasnění základních pojmů související s tématem. Tudiž objasním pojem jako je motivace, dále se zaměřím na motivaci ve sportu, taktéž na výkonovou motivaci a v neposlední řadě se také zaměřím na charakteristiku volejbalu. Krátce se taktéž zaměřím na vznik a pravidla volejbalu a také na studie ohledně motivace ve sportu.

2.1 Charakteristika volejbalu

Císař (2005) uvádí, že volejbal je jedním z nejrozšířenějších sportů na světě. Věnuje se mu miliony lidí různých věkových kategorií a lze hrát až do pokročilého věku. Volejbal je spojením hned několika prvků, a to našich individuálních dovedností, týmové práce, kázně, tvořivosti, úsilí při dynamické námaze, radostného uspokojení ze zvládnutí neobvykle těžkých situací nebo také dosahování úspěchu. Volejbal a jeho náročnost je přizpůsobena v rámci úrovně, ve které je tato sportovní hra hrána. Oficiálně je volejbal hrán v šesti hráčích či hráčkách na hřišti, ale existuje i několik odlišných variant, ve kterých je volejbal možno hrát. Například se můžeme setkat s odlišným počtem hráčů na hřišti či se smíšenými družstvy.

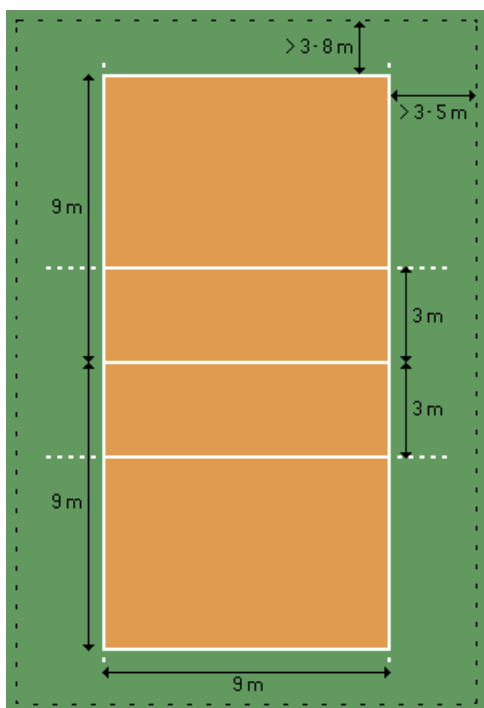
2.1.1 Vznik volejbalu

Vynálezcem volejbalu se stal William G. Morgan v roce 1895. William G. Morgan pocházel z USA a byl instruktorem tělesného vzdělání. Volejbal vymyslel jako alternativu ke košíkové. Jeho cílem bylo vymyslet nekontaktní sport, a taktéž sport, při kterém se minimalizuje zranění. (Císař, 2005)

2.1.2 Pravidla volejbalu

Podle Císaře (2005) nejprve volejbal neměl stálá pravidla. Nebyly pevně stanoveny rozměry hřiště, výšky sítě či počty hráčů. První trvalá pravidla byla uveřejněna organizací YMCA v roce 1897.

Hrací plocha je rozdělena na dvě totožné poloviny, které odděluje síť. Hráči brání útok soupeře, který se tím snaží dát bod. Cílem je dostat míč na soupeřovu polovinu tak, aby míč nebylo možno nadále zpracovat a opět vrátit soupeři na jeho polovinu, tím je získán bod. Každý tým má možnost třech odbití. Hra je rozdělena na sety. Vítěz je ten, který jako první zvítězí ve třech setech. Družstvo zvítězí v setu, když jako první získá 25 bodů, avšak za jedné podmínky a to, že dosáhne minimálně o dva body více, než soupeř. (Buchtel, 2005)

Obrázek 1

Hrací plocha

2.2 Motivace

„Nezáleží na velikosti překážky, ale na velikosti smyslu, který vidíš v jejím překonávání.“
(Jelínek, 2014)

Francouzský psycholog Norbert Sillamy (2001) definuje motivaci jako souhrn dynamických faktorů, které určují chování jedince.

Dle Weinerja (1992) má slovo motivace latinský původ a znamená „pohybovat se“. Taktéž i dle Plhákové (2004) je slovo motivace latinského původu a je odvozeno od slova *movere*, což v překladu znamená hýbat se neboli pohybovat se.

Motivace může být také chápána jako to, co nám dává důvod k chování či k činům, to co pohání naše činy, a co nám určuje druh a intenzitu. Proto lidské chování a jeho příčiny jsou předmětem motivace. (Plháková, 2004) I podle Nakonečného (2005) je chod motivace započat na základě podnětu neboli motivu, což je projeveno stavem potřeby.

Taktéž byl prokázán pozitivní účinek kladení si krátkodobých a dlouhodobých cílů jako motivačních faktorů, což také vede k jejich příznivému vlivu na sportovní výkon. Velmi důležité je však i to, do kterých „objektů zájmu“ sportovec své cíle směřuje. Nazýváme goal orientation. Jinak

řečeno, podstatné je, jaké jsou sportovcovi cíle. Je tedy možné u sportovce rozlišit několik základních orientací:

1. Sportovci porovnávají vlastní výkony na základě porovnávání s vlastní výkonností v minulosti a také je používán princip porovnání s výkony druhých. Příkladem může být mladá atletka, například sprinterka, se po závodech může zaměřit, jestli dosáhla lepšího času než soupeřky, nebo na to, že její čas je o sekundu lepší než v předchozím závodě.

2. Pro sportovce je samozřejmě také významný výsledek, což nazýváme ego orientation nebo taktéž i proces – v duchu i cesta může být cíl. Nazýváno task orientation. Jako příklad můžeme uvést horolezce. Horolezce pak může naplňovat souboj s horou, nebo potřeba dopracovat se k výkonu.

3. Sportovec se snaží zaměřit na rozvinutí svých schopností. Jedná se o ability orientation. Nebo se sportovec zaměřuje na splnění úkolů a dosažení chtěného výsledku. Opět task orientation. Jedná se tedy o to, jestli se mladý sportovec snaží a chce na tréninku přiučít novým věcem, nebo se tréninku sportovci zúčastňují pouze proto, aby například rodiče byli spokojeni.

4. U sportovců se ve většině případů ukazuje především tendence dosáhnout úspěchu (approach success orientation) či snaha vyhnout se neúspěchu (avoid failure orientation).

5. V neposlední řadě sportovec chce vypadat způsobilý – orientace na předvedení vlastních schopností (performance goal orientation), nebo se koncentrovat na vnitřní potřebu se zdokonalovat a výkonnostně růst – jedná se o orientaci na učení (mastery goal orientation). Rozdíl můžeme zaznamenat na výběru protihráčů. Vynikající tenista si může buď volit soupeře, které jistě porazí – například soupeře z nižších soutěží, nebo si volí soupeře rovné či lepší. Ti nad ním mohou mnohdy zvítězit, ale tenista se může ledačemu přiučít. (Vičar, 2018)

Přístup motivace z pohledu cíle se zaměřuje na rozvoj specifického měřítka úkolu a orientace ega. Pokud jsme plně zaměřeni na cíle související s úkoly, vede to jednotlivce k maximální motivaci bez ohledu na úroveň schopností. V motivaci přesto hraje velkou roli i ego, které se projevuje činy a přáním dokázat nadřazenou kompetenci. Díky egu se snažíme prokázat nadřazenost, což nás může srážet, jelikož se nám tento cíl nemusí vždy povést. Ego nás může ovlivnit negativně také v tom případě, kdy nás nechá pochybovat o vlastní úrovni. Následkem toho je odvolání úsilí či zhoršení výkonu. (Duda, 1995) Duda, Chi, Newton a Walling (1995) tvrdí, že perspektiva cíle, obsahující úkoly, podporuje vnitřní motivaci. Zatímco perspektiva cíle, která zahrnuje ego, vede ke snížení vnitřní motivace.

Podle Valleranda (2007) je motivace klíčovým prvkem k úspěchu ve sportu.

2.2.1 Výkonová motivace

„Vrcholný výkon v jakékoli lidské činnosti je přímo úměrný motivaci, kterou daný člověk má k tomu, aby danou roli-činnost vykonával.“ (Jelínek & Jetmarová, 2014)

Heckhausen (1964) tvrdí, že výkonová motivace je snaha člověka o dosažení nejlepšího výkonu. Naděje na úspěch a strach z neúspěchu podle Heckhausena (1964) tvoří sílu výkonové motivace. Úspěšný výkon v nás vyvolává pocit hrdosti, naopak neúspěšný výkon pocit studu.

Velká většina zdrojů uvádí téměř totožné definice, které se týkají výkonové motivace, což dokazuje například Nakonečný (1997), který výkonovou motivaci považuje za očekávání afektivních změn, které jsou ve vztahu k dosažení či nedosažení cíle. Dále například podle Blahutkové (2005), která tvrdí, že výkonová motivace, stejně jako podle Nakonečného je považována také jako očekávání afektivních změn, taktéž ve vztahu k dosažení či nedosažení cíle. Když tuto definici zjednodušíme, tak se jedná o určitou naději na úspěch či zabránění neúspěchu.

2.2.2 Vývoj výkonové motivace

Výkonová motivace ve svém vzniku souvisí s oblastí aspirační úrovně. Koncepte aspirační teorie byla započata v Lewinově škole. Bylo zde započato studium chování na pokusných osobách. Těmto lidem byl přidělen úkol různé obtížnosti, což poskytlo podrobnou analýzu dynamiky aspirační úrovně a taktéž to vypomohlo vytvořit její obecné zákonitosti. Již v těchto pracích bylo přihlíženo na situační faktory, které značně ovlivňují dynamiku aspirační úrovně. Mezi tyto situační faktory patří například obtížnost úkolu, prožitky úspěšnosti či neúspěšnosti, vztahy cílového nesouladu a nedosažení aspirovaného výkonu. (Marrow, 1977)

V roce 1939 ve výzkumech R. Gouldové, o rok později v roce 1940 také ve výzkumech S. K. Escalonové, bylo zjištěno, že pokusné osoby v okolnostech výzkumu aspirační úrovně, mohou být rozčleněna na dvě skupiny. Pokusné osoby jsou rozděleny do dvou skupin na základě toho, čím se řídí při výběru úloh. Což je buď dosažení úspěchu, nebo vyhnutí se neúspěchu. (Čížková, 2018)

Pašková (2008) popisuje, že v počinech Escalonové a Festingera byla započata tzv. „teorie ceny výsledku“ neboli teorie výsledné valence. Je nutné, aby v úvahu byla brána valence, která je stanovena jako součin valence valené úlohy a náležitosti pravděpodobnosti (P) úspěchu (S) či neúspěchu (F).

$$V^{\circ} = V_S \times P_S$$

$$V^{\circ} = V_F \times P_F$$

Stupeň obtížnosti je stanoven podle těchto vážených valencí, taktéž můžeme říct výslednou „váženou“ hodnotou výsledků (V).

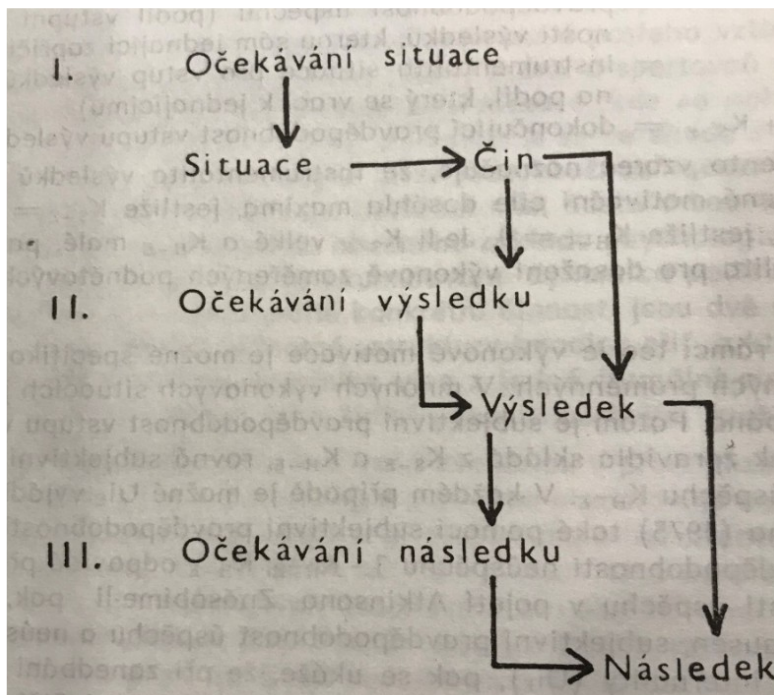
$$V = V^{\circ}_S + V^{\circ}_F$$

(Pašková, 2008)

Jak tedy můžeme vidět, tak příslušníci Lewinovy školy ve svých pracích zjistili, že výkonová motivace je podněcována úrovní dosahování úspěchu či vyhnutí se neúspěchu. (Vaněk et al., 1982)

Později se výkonová motivace zkoumá až v 50. letech. Bylo prokázáno, že výkonovou motivaci ovlivňují experimentální podmínky. To znamená, že frekvence a intenzita výkonových témat je závislá na experimentálních podmínkách, ve kterých se koná testování pokusných osob, zdali jde o uvolněnou, neutrální či podněcující situaci. Situace podněcující nejvíce zvyšuje frekvenci i intenzitu výkonových představ. Během konce 50. let vlivem tohoto zjištění, dochází ke sblížení výzkumných prací, které se týkají výkonové motivace s výzkumnými pracemi, které se naopak týkají individuálními rozdíly v úzkostnosti. Z těchto dvou výzkumů vyplývá vzájemná souvislost mezi výkonovou motivací a strachem. Souvislost mezi výkonovou motivací a úzkostností zkoumal Atkinson (1957). Jeden z prvních, který tuto teorii kritizoval, byl vědec B. Weiner (1970), který prohlásil: „*Na jedince je pohlíženo jako na inaktivního, dokud neobjeví nějaký pobídkový podnět. V modelu je postulováno, že podnět vyvolává motiv a spouští vnitřní kognitivní procesy.*“ (Weiner & Kukla, 1970)

V neposlední řadě pro úplnost této kapitoly uvádím model výkonové motivace podle Heckhausena (1975, 1977).

Obrázek 2

2.2.3 Motivace ve sportu

V současnosti je považována jako klíčová teorie postojů sama k sobě, jedná se o subjektivní přesvědčení o vlastních schopnostech a dovednostech či hodnotách. Je podstatné, co sportovec cítí, ale také co si o vlastních podaných výkonech myslí. Tímto se zabývají níže uvedené teorie, které zpočátku byly zkoumány nejprve mimo sportovní oblast, postupem času se však do sportovní oblasti rozšířily:

1. Vnímaná sebeúčinnost – self-efficacy (Mohu ve sportu uspět?). Podle Bandury (1997) se jedná o teorii sebedůvěry ve vlastní schopnosti, sebeúčinnost, sebeuplatnění, jedinci jsou přesvědčení o vlastní způsobilosti plánovat a jednat potřebným způsobem k dosažení stanoveného cíle, nebo se také může jednat o zvládnutí nějaké situace či úkolu

2. Implicitní teorie o povaze vlastních schopností (Jaké jsou mé výkonnostní limity?). Na této teorii uvedu konkrétní příklad. Mladý tenista byl již od útlého věku považován za velmi talentovaného. Jeho biologický vývoj byl akcelerovaný, to vedlo k tomu, že bez velké námahy vítězil nad svými soupeři. To vedlo k tomu, že byl přesvědčen o tom, že má pro tenis výjimečné vrozené předpoklady. Jenže v pozdějším věku přišly první neúspěchy. Jeho soupeři mnohem více a intenzivněji trénovali, a tedy dorovnali deficit v biologickém vývoji a začali mladého tenistu porážet. Přesto byl mladý tenista přesvědčen o stabilitě svých schopností, řekl si, že ti ostatní jsou mnohem talentovanější, než on. Došlo k tomu, že když prohrával, cítil se trapně, a tak raději s tenisem skončil

3. Koncepce cílových orientací (Co je cílem – co je pro mě úspěch ve sportu?). Krátce řečeno jde o teorii, která se zabývá tím, co je pro člověka cílem. Každý má jiný cíl.

4. Model očekávání a hodnoty (Jaká je hodnota úspěchu ve sportu, a jaká je šance na jeho dosažení?). Eccles a Wigfield (2002) mluví o tom, že pokud lidé nevěří, že jejich činnosti mohou přinést zamýšlené výsledky, tak to vede k prohrám, také mají malou motivaci, aby vytrvali i přes vzniklé potíže, které se při plnění úkolu mohou samozřejmě vyskytnout. Naopak, pokud jedinci věří v pozitivní výsledek, tak mohou porazit soupeře, trénují, to vede ke zlepšování našich schopností, což se poté promítá do výsledků.

5. Sebedeterminace (Proč sport dělám?). Sebedeterminace je teorie amerických psychologů Deciho a Ryana (1999). Teorie zabývající se motivací, lidským vývojem a zdravým životním stylem. Pro naplnění určité osobní pohody je zdůrazňována důležitost vnitřních zdrojů naplnění základních potřeb. Rozlišují se 3 základní potřeby, které ovlivňují sílu a typ motivace chování:

1) potřeba sounáležitosti – jedná se například o vztahování se k druhým, potřeba příslušnosti, bezpečí, jistoty či taktéž uspokojení z mezilidských vztahů

2) potřeba způsobilosti – jde o vědomí, že člověk je schopen dosáhnout stanovených cílů, také o pocit zdatnosti či úspěšnosti

3) potřeba autonomie – potřeba autonomie je pocit, že člověk může sám podněcovat činnost a usměrňovat si je podle svého. Pro některé jedince se tato potřeba stává primární. (Vičar, 2018)

Motivace ve sportu je hojně zkoumaným fenoménem. Zajímavá je např. studie Brustada (1992). Jeho studie v motivaci ve sportu zkoumá socializační vlivy na utváření kognitivních funkcí, které jsou považovány za ovlivňující sportovní chování, a to především u dětí. Bylo objeveno, že motivaci ve sportu opravdu ovlivňují i socializační vlivy. Za největší socializační vliv jsou považováni rodiče.

Podle výzkumu Fredericka a Ryana (1993) se motivační faktory odlišují tím, jestli se jednotlivci zabývají sportem či fitness aktivitou. Výsledky výzkumu poukazují na to, že motivační faktory závisí na pohlaví a také na typu aktivity. Lidé, kteří se věnují sportu, jsou poháněny zájmem, radostí z vykonávaného sportu a vlastními schopnostmi. Naopak lidé zabývající se fitness aktivitou, jsou motivováni především tím, jak vypadá jejich tělo. V neposlední řadě bylo zjištěno, že úroveň účasti koreluje s fyzickou pohodou, nikoliv s mentálním zdravím.

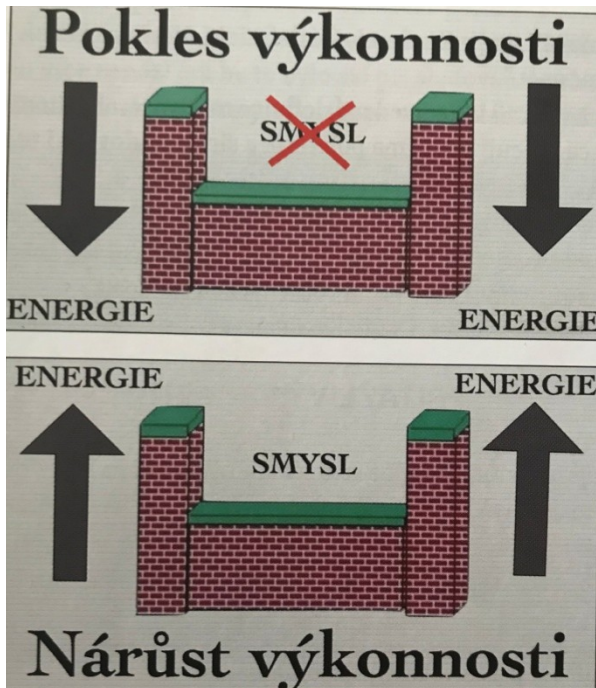
Šetření Gilleta a Rosneta (2008) zkoumá vztahy mezi strukturou soutěžního a rekreačního sportu, pohlavím, individuálním a týmovým sportem, úrovní soutěže, sportovní motivací, vnímání autonomie, kompetence a příbuznosti sportovců s cílem zlepšit naše znalosti o motivačních procesech ve sportu. Výsledky ukázaly, že atletky se cítily méně kompetentní a vykazovaly méně vnější regulace než muži, přičemž vykazovaly větší vnitřní motivaci než tato skupina. Kromě toho prokázali, že rekreační sportovci se cítili více autonomní a měli menší skóre na externí regulaci než závodní sportovci. Objevily se také rozdíly v úrovních konkurence. Konkrétně sportovci na okresní úrovni vykazovali menší vnitřní motivaci a méně vnější regulace než sportovci na krajské úrovni. Sportovci na okresní úrovni také vykazovali menší vnitřní motivaci, méně zavedené regulace a méně vnější regulace než sportovci na národní úrovni. Výsledky jsou diskutovány ve světle teorie sebeurčení a minulých studií provedených v kontextu sportu.

Ráda bych ještě zmínila studii Gilleta, Valleranda, Amoura a Baldese (2010), kteří vytvořili tuto studii za účelem vytvoření a otestování modelu, který předpokládá, že podpora autonomie trenérů usnadňuje sportovcům sebeurčenou motivaci ke sportovní aktivitě (v tomto výzkumu se jedná o judo). Sebeurčená motivace podporuje situační sebeurčenou motivaci sportovců před soutěží, která zase předpovídá jejich sportovní výkon. Celkem 101 judistů vyplnilo dotazníky po skončení vážení (tj. jednu až dvě hodiny před začátkem soutěže). Objektívni výkony sportovců během soutěže byly získány prostřednictvím Francouzské federace juda. Výsledky z analýz modelování strukturních rovnic poskytly podporu pro předpokládaný model. Tyto výsledky jsou v souladu s teorií sebeurčení a hierarchickým modelem. Tím, že tato zjištění ukazují, že podpora autonomie trenérů usnadňuje

sebeurčenou motivaci a sportovní výkon, mají důležité důsledky pro lepší porozumění determinantům výkonu sportovců.

2.2.4 Výkonová motivace ve sportu

„Energie vynaložená k překonání jakékoli překážky je přímo úměrná hodnotě smyslu za překážkou ležící!“ (Frankl, 2006)

Obrázek 3

Vliv smyslu na množství energie vložené jedincem do výkonu

Výkonová motivace je úzce spjata se sportem, jelikož je jedním z činitelů úspěšného výkonu. Kromě motorických dovedností a schopností jedince, které značně ovlivňují sportovní výkon jedince, také psychika ve velké míře ovlivňuje sportovcův výkon. (Slepička, Hošek & Hátlová, 2011)

Také Tod, Thatcher a Rahman (2012) uvádí, že výkonová motivace souvisí se sportem. Sportovce motivuje k výkonu především dosažení úspěchu či zlepšení výkonu, což se ve sportu porovnává na základě s druhými sportovci.

Podle Vičara (2018) je výkonová motivace hnacím motorem, nejen ve sportu, ale i v běžně vykonávaných činnostech. Úroveň výkonové motivace je však u jednotlivých sportovců rozdílná, jelikož pro každého jedince je hnacím motorem něco jiného. Motivy sportovců k motivaci mají vnější či vnitřní charakter. Do vnějších faktorů se řadí například odměny, tresty nebo také pochvaly. Na rozdíl do vnitřních motivů patří pozitivní pocity z vykonávaného sportu, či že sportovec dělá něco, co

ho baví. Dlouhodobá vysoká výkonová motivace je v dnešní době považována jako jeden z hlavních faktorů k dosažení úspěchu.

2.2.5 Vnější motivace a vnitřní motivace

Tradičně se motivace rozděluje na vnitřní a vnější.

Vnější motivaci je možné definovat pomocí podnětů, které na nás působí z venku. (Svoboda, 2007)

Vnější motivace neboli taktéž extrinsická motivace, je sdružená s motivy, mezi které patří nutnost peněz, potřeba prestiže či důležitosti, také nutnost jistoty, která souvisí s finančním ohodnocením. Což jsou ty motivy, které na nás působí zvenčí. (Nakonečný, 1992)

V dnešní době je moc dobře známo, že přítomnost odměn zhoršuje vnitřní motivaci. (Medic, 2003)

Pokud si představíme sportovní tým, kdy se trenér snaží vybičovat sportovce k lepšímu výkonu. Pokud tým prohraje, trenér týmu slíbí trest, který budou muset později splnit. Naopak nejlepšímu hráči utkání slíbí odměnu. Tato trenérova rozhodnutí vedou, ale k nepříznivým důsledkům, které se týkají vnitřní motivace, která se zhoršuje za přítomnosti odměn a trestů. Zhoršuje se z důvodu, že jednotliví hráči se opět snaží pouze pro obdržení odměny či neobdržení trestu a ne z důvodu, že by činnost vykonávali rádi. (Ntoumanis & Mallet, 2014)

Výzkumníci Lepper, Greene a Nisbett zkoumali několik dní jednu předškolní třídu. Z této předškolní třídy vybral děti, které svůj volný čas trávily kreslením. Na této bázi vymysleli experiment, kterým chtěli otestovat, co udělá s dětmi odměna za aktivitu, která je baví. Děti byly rozděleny do tří skupin. První skupina „očekávaného ocenění“. Každému dítěti z této skupiny byl ukázán certifikát, kde bylo napsáno „Dobrý hráč“. Tento certifikát byl opatřen zlatou pečeti, stužkou a se jménem vybraného dítěte. Výzkumníci měli na dítě otázku, kterou bylo, jestli chtějí kreslit, aby jim za to byla předána tato cena. Druhá skupina „neočekávaného ocenění“. V této skupině se vědci dětí zeptali, jestli by chtěly kreslit. Pokud se dítě rozhodlo kreslit, na konci dostaly neočekávaně taktéž certifikát. Třetí skupina tzv. „bez ocenění“. I v této skupině se experimentátoři jen dětí zeptali, zdali nechtějí kreslit. Neslíbili jim žádnou odměnu a taky, když se pro kreslení rozhodly, žádnou odměnu na konci hodiny nedostaly, na rozdíl od druhé skupiny. O dva týdny později byly dětem rozdány o volném hraní papíry a fixy. Vědci tuto situaci sledovali. Děti ve skupině „neočekávané odměny“ a také ve skupině „bez ocenění“ měli pro kreslení stále stejný elán. Naopak děti ze skupiny „očekávaného ocenění“ se snažili méně a také kreslily mnohem kratší čas. Byl zde potvrzen Sawyerův efekt. Sawyerův efekt je definován jako postup, který může proměnit hru v práci nebo práci v hru. Zde se hra pro děti proměnila v práci. Děti, pro které odměna byla nečekaná, nijak neškodila, neměla na

vnitřní motivaci žádný vliv. Pouze odměny, které byly očekávané, měly negativní vliv. K těmto výsledkům došli badatelé Lepper, Greene a Nisbett i v dalších provedených experimentech. Postupem času se toto pravidlo potvrdilo i u dospělých jedinců. Nadále se potvrzovalo, že očekávané odměny, zhoršují náš hnací motor. (Lepper, Greene, & Nisbett, 1973)

Naopak vnitřní motivace je motivace, kdy nás pohání naše touha či zájem o určitou činnost nebo dosažení cíle. Je tedy protikladem motivace vnější. (Ryan & Deci, 2000)

Na základě studie Deciho a Ryana (1999) bylo zjištěno, že přítomnost odměn zhoršuje vnitřní motivaci. Tato studie byla však prováděna v nesportovním prostředí, proto Medic (2003) navázal na tuto studii ve sportovním prostředí. Účelem této studie bylo prozkoumat vnímané motivační změny vyplývající z hypotetické manipulace s odměnou (tj. atletická stipendia). Posuzovány byly také rozdíly v "současné" motivaci mezi stipendijními a nestipendijními sportovci. Pohlaví, životní role a sportovní zkušenosti byly rovněž zkoumány ve vztahu ke statutu stipendia. Byli vyšetřeni basketbalisté ze čtyř univerzit v Ontariu (n = 70) a sedmi univerzit v divizi I USA (n = 46). Všichni sportovci vyplnili sadu demografických otázek a také otázky ze škály sportovní motivace (SMS; Pelletier, Fortier, Vallerand, Tuson, Briere, & Blais, 1995), která hodnotila jejich „současnou“ motivaci. Sportovci také vyplnili SMS, aby vyhodnotili svou „vnímanou budoucnost“ motivaci na základě hypotetické manipulace se statusem stipendia. U nestipendijních sportovců z Ontaria se se zavedením stipendia zvýšila vnější regulace (vnější motiv) a snížil se vnitřní motiv prožívat stimulaci. U amerických stipendijních sportovců se vnitřní motiv k dosažení věcí snížil, když byla stipendia odebrána. Když byly dvě skupiny se statusem stipendia porovnány napříč „současnými“ úrovněmi motivace, stipendijní muži v USA hlásili výrazně vyšší úroveň introjиковané regulace ve srovnání s muži bez stipendia z Ontaria. Ženy bez stipendia z Ontaria hlásily výrazně vyšší úroveň introjиковané regulace ve srovnání s ženami ze stipendií v USA. Američtí stipendijní sportovci hlásili výrazně vyšší úroveň externí regulace ve srovnání s nestipendijními sportovci z Ontaria. Výsledky nabízejí částečnou podporu pro teorii sebeurčení.

Podle studie Reeveho (2006) většina dětí září vzrušením, když vidí nálepkou připevněnou k jejich poslednímu domácímu úkolu. Když je jim nabídnuto zvláštní privilegium, většina dospívajících se vzchopí se zájmem. Pozitivní emoce a prudký nárůst ochoty studentů zapojit se je to, co učitelé často vidí, když do učebního prostředí zavádějí vnější odměny. Závěr se zdá být takový, že vnější odměny jsou účinnými motivátory, které mohou přispět k úsilí učitelů řídit třídy. Tato kapitola uznává a diskutuje tuto zdánlivou pravdu. Vnější odměny zvyšují emoce studentů a chování při plnění úkolů, ale dělají více. Ovlivňují také vnitřní motivaci studentů (Deci, Koestner, & Ryan, 1999; Ryan & Deci, 2000). Jak uvidíme, vnější odměny někdy podporují, ale jindy narušují vnitřní motivaci studentů. Tato interakce mezi vnějšími odměnami a vnitřní motivací proto zavádí složitý soubor okolností při předpovídání, jak efektivní budou odměny jako motivátory ve třídě. V souladu s tím je třeba rozšířit

komplexní analýzu toho, jak vnější odměny ovlivňují emoce a chování, aby zahrnovala analýzu toho, jak vnější odměny ovlivňují vnitřní motivaci. Studenti disponují repertoárem vnitřních motivačních zdrojů, které jsou plně schopny dodat energii a udržet jejich zapojení ve třídě – s podporou nebo bez podpory vnějších odměn (Reeve, 1996). Tato studie se týká především studentů, ale tato zjištění o vnější a vnitřní motivaci je možné převést i do sportu.

2.2.6 Motivace ve volejbale

Řada studií se zabývá přímo volejbalem. Cílem jedné ze studie je prozkoumat vztah mezi sportovní výkonovou motivací u volejbalistů. Skupina 50 mužů byla rozdělena do dvou skupin. 25 mužů vysoce výkonných a 25 mužů s nízkou výkonností. Jejich věkové rozpětí bylo 25 až 30 let. Předpokladem je, že mohou existovat velké rozdíly v motivaci mezi vysoce výkonnými muži a muži s nižší výkonností. K analýze dat byl využit „t“ test. Jedná se o škálu motivace, která byla vytvořena Kamleshem (1990). Hladina $p < 0,05$ byla považována tak, že se objevují významné rozdíly. Výsledky ukázaly, že byly opravdu nalezeny významné rozdíly mezi vytvořenými skupinami. Ve studii bylo odhaleno, že zde byly významné rozdíly mezi volejbalisty na nízké a vysoké úrovni ve vztahu k motivaci a ke sportovním úspěchům na 0,05 úroveň významnosti. S odkazem na průměrné hodnoty těchto dvou skupin bylo zjištěno, že vysoce výkonní měli vyšší úroveň motivace k výkonu (průměrné skóre 30,33). Ve srovnání s osobami s nízkou výkonností (průměrné skóre 29,86). Vypočtená hodnota „t“ (0,77) poukazuje na významné rozdíly. (Ibrahim & Gwari, 2011)

Taktéž Solanki a Solanki (2018) vytvořili studii spojenou s motivací a volejbalem. Tato studie byla provedena za účelem posouzení a srovnání motivace mezi volejbalovými hráči různé úrovně. Cílem studie bylo zjistit rozdíl mezi mužskými volejbalovými hráči na meziuniverzitní a univerzitní úrovni, ve vnitřní motivaci, vnější motivaci a skóre amotivace. Za tímto účelem celkem padesát mužů volejbalových hráčů univerzity v Dillí bylo vybráno jako vzorek pro studii. Byl vytvořen standardizovaný dotazník MQS (Motivation Questionnaire in Sports) vyvinutý Tiwarim, Sharmou a Babitou. Data byla získána od subjektů a statisticky analyzována na subškálách vnitřní, vnější a amotivační. Statistická technika použitá pro analýzu dat byl průměr, standardní odchylka a test „t“. Zvolená hladina významnosti byla 0,05. Výsledky

studie ukázaly, že mezi meziuniverzitním a univerzitním volejbalem nejsou žádné významné rozdíly hráčů na proměnné vnitřní motivace, vnější motivace a amotivace a celkové motivace.

Naopak tato další studie je založená na teorii sebedeterminace (Deci a Ryan, 1985, 2002) a měla za cíl určit vliv kognitivně-motivačního intervenčního programu. Což mělo vést ke zlepšení uspokojování základních psychologických potřeb, autonomie a kompetence, také autonomní motivace, procedurální znalosti, vnímaný výkon a sport a v neposlední řadě i nasazení, v

mládežnických volejbalistkách. Na rozdíl od první a druhé zmíněné studie, která zkoumala mužské pohlaví, se tato studie zabývá ženským pohlavím. Mezi účastníky bylo 34 volejbalistek do 19 let. Účastnice experimentu byly rozděleny do dvou skupin. Do skupiny experimentální a do skupiny kontrolní. Experimentální skupina sledovala multidimenzionální intervenční program složený z 24 lekcí, trvající tři měsíce (dva tréninky týdně). Byl založen na dvou strategiích: dát sportovcům možnost volby v konkrétních výcvikových úkolech (navrhování výcvikových situací s několika alternativami akcí) a dotazování (kognitivně zapojení hráčů prostřednictvím taktických otázek). Opakované opatření, které tvůrci nazvali MANOVA 2 (skupina: experimentální a kontrolní) x 2 (čas: před testem a po testu) byl použit k analýze účinku interakce skupina x čas. Výsledky meziskupinové analýzy ukázaly významné rozdíly v post-testovém měření mezi jednotlivými skupinami. Porovnání experimentální a kontrolní skupiny dospělo k výsledku ve prospěch experimentální skupiny v proměnných: základní uspokojení potřeb, autonomie a kompetence, autonomní motivace, procedurální znalosti, vnímaný výkon a sportovní nasazení. Vzhledem k relevanci kognitivně-motivačních procesů nejen pro výkon, ale i pro sportovní angažovanost má tato intervence důležité důsledky pro sportovní koučování.

Také Barzouka, Sotiropoulos a Kioumourtzoglou (2015) vytvořili studii spojenou s volejbalem. Cílem této studie bylo prozkoumat typ zpětné vazby (pozorování expertního modelu nahraného na videozáznamu, model expertního modelu nahraného na videozáznamu plus sebemonitorovací pozorování nebo tradiční verbální instrukce pouze se zpětnou vazbou o prvcích dovedností), která ovlivní výkon a učení techniky a výsledek na volejbalové dovednosti začínajících studentů či sportovců. Druhým cílem bylo ověřit, zda jsou sportovci orientováni na úkol nebo ego, tedy zda byli motivováni vnitřní nebo vnější. Účastníků bylo 63 středoškoláků ve věku 12-15 let ($M=13,1$, $SD=0,89$), bez jakýchkoliv zkušeností s volejbalem. Studenti byli rozděleni do tří skupin, expertní a sebemodelující pozorovací skupina, expertní modelovací skupina a kontrolní skupina/verbální zpětná vazba. Byla použita kvantitativní a kvalitativní hodnocení výkonu účastníků prostřednictvím tří měření (před intervencí, po intervenci a retenční test jeden týden po posttestu). Výsledky ukázaly, že účastníci, kteří sledovali expertní model na videonahrávce plus sebemonitorování, se výrazně zlepšili, pokud jde o technické provedení a také o výsledek dovednosti pro úspěšnou zkoušku. Účastníci expertní modelovací skupiny se také zlepšili v technice a výsledku pasažérských dovedností než u účastníků kontrolní skupiny, kteří se zlepšili nejméně ze všech skupin. Pokud jde o orientaci na úkol a ego, výsledky ukázaly, že účastníci experimentálních skupin byli po intervenčním programu v orientaci na úkol lepší než kontrolní skupina. Zdá se, že právě tato metoda zpětné vazby pomocí pozorování a verbálních pokynů pomáhá účastníkům předvádět a učit se dovednosti přihrávky a také je motivuje k „úkolům“ (soutěžit a procvičovat). Tato metoda zpětné vazby a oprava chyb by mohla

být užitečná pro učitele tělesné výchovy a trenéry, protože pomáhá studentům/sportovcům nejen se dovednost naučit, ale také je motivovat ke sportu.

Jako poslední studii zmíním studii, která je založená na teorii sebeurčení a analyzovala především účinky hybridní výukové hry pro porozumění sportovní výchovy volejbalové výukové jednotky na motivační výsledky studentů, a to za použití smíšeného přístupu. Zkoumalo se také, zda byla intervence stejně účinná u chlapců i dívek. Účastníků bylo 53 studentů středních škol, kteří byli vyučováni prostřednictvím hybridní jednotky TGfU/SE. Struktura této jednotky byla navržena podle charakteristik modelu SE, zatímco učební úlohy byly navrženy s využitím pedagogických principů modelu TGfU. K posouzení motivačních odpovědí studentů byly před intervencí a po ní použity validované dotazníky, které si sami uvedli, a cílové skupiny. Po hybridní jednotce TGfU/SE kvantitativní i kvalitativní zjištění prokázala zlepšení ve vnímání studentů potřeby podpory ze strany učitele tělesné výchovy (TV), uspokojení základních psychologických potřeb, novosti a rozmanitosti, jakož i vnitřní motivace ve srovnání s výchozí hodnoty. Přestože byla hybridní jednotka TGfU/SE účinná u obou pohlaví, velká velikost účinku byla zjištěna u dívek. Navzdory existenci společenských a kulturních stereotypů v týmových sportech, jako je volejbal ve prospěch chlapců, výsledky zdůrazňují význam vývoje hybridních jednotek TGfU/SE pro zlepšení motivačních výsledků studentů, zejména u dívek. (Gil-Arias, Diloy-Peña, Sevil-Serrano, García-González, & Abós, 2021)

2.3 Vnější a vnitřní motivace ve volejbale

Ti, co jsou motivováni vnější motivací, jsou poháněni odměnami. Příkladem je třeba získání trofeje, titulu, získání peněz, uznání či pochvaly. Vnější motivace má řadu pravidel, protože slibování odměn může vést k negativním účinkům. Tyto odměny musí, být stanoveny ve správné míře a hlavně se nesmí vztahovat k výsledku, ale k výkonu družstva či hráče. Druhou kategorií jsou ti, co jsou motivováni vnitřní motivací a pohání je to, že dělají sport, co mají rádi, chtějí být úspěšní, umí se vyrovnávat se zadanými úkoly, hrají pro svůj pocit radosti. (Ulrich, 2014)

Na základě jedné ze studií zaměřené na srovnání vnitřní a vnější motivace mezi indickými volejbalisty a volejbalistky bylo zjištěno, že se mezi nimi nenachází žádné převratné rozdíly. Pro získání dat v této studii si výzkumník vybral předmět z 12. jihoasijských her 2016, které pořádala Indie v Guwahati. Celkem 24 volejbalistů a volejbalistek, 12 indických mužů a 12 indických žen. Byly vybrány ženy a muži v rozmezí věku 20-35 let. Získaná data byla analyzována aplikací nezávislého, t' testu za účelem srovnání vnitřní motivace a vnější motivace a amotivačního rozdílu mezi indickými mužskými a ženskými volejbalovými hráči. Úroveň významného rozdílu byla opět stanovena na 0,05. Motivační skóre subjektů bylo získáno pomocí sportovní motivační stupnice vyvinutá Lucem G.

Pelletierem, Michelle Fortier. Nebylo potvrzeno žádného významného rozdílu vnitřní a vnější motivace mezi indickými mužskými a ženskými volejbalovými hráči, protože vypočtená hodnota 1,827,0,44,0,536 je menší než tabulková hodnota 2,074 na úrovni 0,05. Tento výsledek mohl být stanoven na základě stejné délky tréninku nebo mohl být způsoben stejným druhem expozice, stejné zkušenosti, velmi dobré dovednosti v obou případech, jak ženy a muži mohou být vysoce motivovaní získat zlatou medaili na 12. jihoasijských hrách. (Kumar, Hazarika, & Chatterjee, 2016)

Většina výzkumů neřeší přímo strukturu motivace, řeší jiná témata. Také si můžeme povšimnout, že většina studií je provedená na mužském vzorku, proto by má bakalářská práce mohla mít značný přínos.

3 CÍLE

3.1 Hlavní cíl

Hlavním cílem této bakalářské práce je porovnat strukturu motivace profesionálních hráček volejbalu v kategorii žen a strukturu motivace amatérských hráček volejbalu u vybraných týmů.

3.2 Výzkumné otázky případně hypotézy

- 1) Existují rozdíly ve struktuře motivace mezi amatérskými a profesionálními hráčkami volejbalu?

4 METODIKA

4.1 Výzkumný soubor

Výběr hráček byl záměrný. Za profesionální hráčky jsou považovány ty, které se volejbalem živí či dostávají alespoň nějakou odměnu v podobě peněz. U profesionálních hráček se jednalo pouze o členky extraligových týmů. Za amatérské hráčky považuji ty, pro které je volejbal pouze koníčkem, nikoliv obživou. Byly osloveny profesionální extraligové hráčky volejbalu z družstev žen z týmů Volejbal Přerov a TJ Sokol Šternberk. Jako protiklad k profesionálním hráčkám byly osloveny hráčky amatérské z 2. ligy žen. Z konkrétně vybraných družstev z druhé ligy to byly týmy TJ Sokol Česká Třebová a TJ Sokol Šlapanice.

Dotazníkového šetření se celkově zúčastnilo 50 volejbalových hráček. Jednalo se o 25 profesionálních dospělých hráček volejbalu a o 25 amatérských dospělých hráček volejbalu. Konkrétně se výzkumu zúčastnilo 16 hráček z TJ Sokol Česká Třebová, 9 hráček z TJ Sokol Šlapanice, 15 hráček z Volejbalu Přerov a 10 hráček z TJ Sokol Šternberk. Průměrný věk profesionálních dospělých volejbalistek činí 20,4 let, naopak průměrný věk u amatérských hráček volejbalu je o něco vyšší a to rovných 25 let. Průměrný věk všech volejbalových hráček se rovná 23,1 let. Minimální věk činil 16 let. Maximální věk činil 35 let. 80 % hráček dokončilo středoškolské vzdělání. 64 % z vybraných hráček je v procesu vysokoškolského vzdělávání. Ze 100 % studentek v procesu vysokoškolského vzdělávání je 80 % hráček.

V souladu s šetřením byly získané informované souhlasy. Dotazník byl zcela anonymní, hráčkám bylo přiděleno pořadové číslo, tudíž i výsledky jsou nadále zpracovány anonymně.

4.2 Metody sběru dat

Ve své praktické části v bakalářské práci jsem využila dotazníkové šetření. Přesněji byl vybrán dotazník LMI – Dotazník motivace k výkonu. Dotazník LMI byl zvolen proto, že není omezen pouze na jednu cílovou skupinu, bere v potaz velmi širokou škálu dimenzí, a je tedy možné využít ho i ve výzkumech, které se týkají motivace a psychologie sportu. Jelikož se jedná o dotazník v papírové podobě, byl dotazník hráčkám administrován kontaktně. Byla jsem po celou dobu přítomna, abych zodpověděla hráčkám jejich případné dotazy. Dotazník hráčky vyplňovaly za mojí osobní přítomnosti před jejich tréninkovými jednotkami. Přibližná doba vyplňování dotazníku byla zhruba 30 minut. Sběr dat probíhal pod supervizí psychologa s ukončeným magisterským vzděláním.

Dotazník LMI se skládá ze 170 položek, které jsou přiřazeny 17 dimenzím motivace k výkonu v profesním kontextu. Uvádím definice jednotlivých dimenzí z manuálu. (Schuler & Prochaska, 2011)

VYTRVALOST

Jedná se o výdrž a nasazení sil pro dokázání úkolů, které byly stanoveny námi samotnými, či nám někdo jiný úkoly stanovil. Tento znak můžeme nalézt již v raných konceptech průzkumu motivace k výkonu (Murray, 1938). Jedinci, u kterých se objevují vysoké hodnoty, jsou charakterizováni tím, že plně pracují a jsou také naprosto soustředění na své úkoly, zároveň udržují dostatečnou energii k plnění úkolů. Přesto, že se objevují potíže, tito jednotlivci dokážou potíže zvládat s obrovským nasazením a úsilím. Jejich pozornost je naprosto zaměřena na průběžnou práci a taktéž při realizaci důležitých úkolů si nenechají odvést v žádném případě svoji pozornost.

DOMINANCE

Sklon projevat moc, ovlivňovat ostatní a vést je. Veškeré provedené analýzy dat poukázaly na vysoké souvislosti s centrálními oblastmi motivace k výkonu. Osoby, u kterých se vyskytuje vysoká hodnota dominance, jsou velmi vitální. Ve vztahu ke komponentě síla prosazení je dominance typickým rysem extroverze. Pokud mají jedinci s vysokými hodnotami dominance spolupracovat, jsou velmi zdánlivě orientovaní na ostatní jednotlivce. Také potřebují držet věci ve svých rukou. Ostatní si získávají svým vystupováním, jsou taktéž ochotni převzít zodpovědnost za ostatní čistě na sebe. Ve skupině se ujímají bez problému vedoucí role. Mívají také sklony k využívání ostatních pro svůj vlastní prospěch.

ANGAŽOVANOST

Angažovanost značí vlastní osobní snahu podat výkon, míru námahy a hojnost odvedené práce. Lidé s vysokými hodnotami angažovanosti jsou dlouhodobě angažovaní. Mnoho pracují, a pokud nemají, co na práci, necítí se dobře. Po náročných dnech, práci a podobně, nepotřebují dlouhý odpočinek. Jsou velmi pracovně aktivní. Práce je pro ně prioritou. Většinu času zapomínají na ostatní důležité stránky života a jsou označováni dokonce za workoholiky. Běžně chápeme workoholismus (Poppelreuter, 1998) v negativním slova smyslu, avšak angažovanost se neprojevuje negativním prožíváním.

DŮVĚRA V ÚSPĚCH

Důvěra v úspěch je velmi úzce spjata se sebevědomím. Také je příbuzná motivační komponentě „naděje na úspěch“ (Heckausen, 1963). Důvěra v úspěch je projevována tak, že předpokladem je úspěch ve vztahu k výsledku chování. Osoby s vysokými hodnotami berou jako samozřejmost, že dosáhnou stanoveného cíle i přes překážky nebo jakkoliv je úkol těžký. Počítají a jednají tak, že použijí své schopnosti, dovednosti a také znalosti, pokud se objeví potíže či konkurence.

FLEXIBILITA

Flexibilita souvisí s postupem, jakým jsou lidé schopni se vyrovnat s novými situacemi a úkoly. Jedinci s vysokými hodnotami jsou otevření více možnostem, mají zájem a jsou ochotni se přizpůsobit

ne jedné podmínce v povolání. Necítí se být ohroženi změnami či otevřenými situacemi. Něco nového je rozhodně nevyděsí ba naopak, nové situace naprosto milují. Milují poznávat a dozvídat se něco nového, něco nového zažít, to je přesně pro ně, i když to nese nějaké riziko selhání. Flexibilita znamená i ochotu ke změně či dokonce potřebu změny. To je příbuzné s extroverzí, částečně to také souvisí s otevřeností ke zkušenosti v pětifaktorovém modelu osobnosti podle Costa a McCrae (1992). I přes všechny souvislosti s několika centrálními rysy motivace k výkonu, nebyla nikdy flexibilita nazírána jako komponenta tohoto konstruktů.

FLOW

Mezi další dimenzi patří Flow. Flow je označována jako tendence věnovat se poctivě problémům a vyloučit přitom naprosto všechny rušivé elementy a vlivy. Autor tohoto konceptu je Csikszentmihalyi (1992), který doposud nebyl přiřazován k motivaci k výkonu. Osoby, u kterých se objevují vysoké hodnoty, jsou skrz na skrz zabráněni do své práce a jsou schopni přitom doslova zapomenout na vše ostatní kolem nich. Již v tom můžeme nalézt souvislosti se znakem „tendence k perseveraci“, kdy Csikszentmihalyi neznačí pojmem flow prvotně, jako zde, trvajících vlastnost nebo tendenci chování, ale stav. Ve stavu flow práci prožíváme jako něco, co je pozitivní. Tento stav se osoby snaží udržovat z možného důvodu, kdy se vyhýbají zaměření pozornosti na sebe sama, která může být vnímaná i negativně (Duval & Wicklund, 1972; Frey, Wicklund & Scheier, 1978)

NEBOJÁCNOST

Nebojácnost hraje podstatnou roli v několika obvyklých konceptech motivace – koneckonců v nepříznivé formě jako obava z neúspěchu (Heckhausen, 1963; Hermans, Petermann & Zielinski, 1978), která je velmi blízká klasickému osobnostnímu rysu neuroticismus. Tento znak popisuje kladnou formou dispozice výsledku činnosti, vzhledem i ve vztahu k neúspěchu a selhání. Lidé s vysokými hodnotami, se nebojí neúspěchu a selhání nebo také negativního hodnocení. Před významnými situacemi a úkoly nejsou moc nervózní, aby tím negativně ovlivnili svůj výsledek. Tito jedinci jsou emociálně velmi stabilní a snadno snášejí jakoukoliv zátěž. Z neúspěchu jsou sice frustrováni, ale trvale je to určitě neovlivní. Také nejsou nervózní před obecněstvem, neznervóznější je ani nové situace ani časový tlak, tím pádem není omezena jejich výkonnost.

INTERNALITA

Internalitou rozumíme generalizované přesvědčení, že výsledky činnosti jsou způsobené vlastní osobou a vlastním zapříčiněním. Za výsledky činnosti bereme vlastní odpovědnost, místo, abychom je přiřazovali vnějším činitelům. Osoby s vysokými hodnotami si vysvětlují výsledky a veškeré důsledky svého chování pomocí vnitřních příčin, ne těch vnějších. Jedinci jsou jasně přesvědčeni, že události v jejich životě jsou ovlivněny jimi samotnými, vlastním chováním a nasazením vlastních sil. To, že jsou úspěšní v povolání, jim nepřináší pocit štěstí, ale cítí velkou zodpovědnost za neúspěchy a nízké výkony.

KOMPENZAČNÍ ÚSILÍ

Kompenzační úsilí označuje část osobního úsilí a vynaložení sil, které člověk vykládá z obavy z neúspěchu a selhání. Do určité míry se jedná o konstruktivní zvládnutí strachu ze selhání na rozdíl od tendence snižovat úroveň nároků či utéct od situace nebo problému, jak předpokládá Heckhausen (1963) ve své motivační teorii. Lidé s vysokými hodnotami investují obrovské úsilí, aby se především vyhnuli pochybení. Při analýze dat je pro nás velké kompenzační úsilí poutavé zejména v případě, kdy se zároveň objeví i velká obava z neúspěchu, tedy nízká nebojácnost.

HRDOST NA VÝKON

Hrdost na výkon je původem motivace, aby byl podán profesní výkon je zapotřebí zažívat opakované příznivé pocity, které se pojí s úspěchem. Jako hrdost je zde označen kladný emoční stav jako příčina vlastního výkonu. Osoby, které mají vysoké hodnoty, jsou spokojené, pokud však podaly maximální výkon. Jsou spokojeni, pokud zvyšují svůj výkon. Lehce jsou ovládáni vlastní ctižádostí a jejich sebeúcta závisí na jejich výkonu.

OCHOTA UČIT SE

Ochota učit se vyznačuje úsilí učit se novým věcem, přijímat nové vědění, rozšiřovat své znalosti. Lidé s vysokými hodnotami jsou dychtiví po vědění. Z vlastní iniciativy vkládají čas a námahu, aby se učili novým věcem, aby se nadále rozvíjeli. Jsou vděční za zisk nových informací, aniž by to bylo spojeno s bezprostředním užitekem

PREFERENCE OBTÍŽNOSTI

Preference obtížnosti je chápána jako výběr úrovně nároků a rizik u úkolů. Zde osoby s vysokými hodnotami preferují těžké otázky a pracné úkoly, které vyžadují značnou míru schopností, dovedností a znalostí. Po zvládnutí těchto úkolů je zvýšena jejich úroveň nároků. Úkoly, u kterých je možné jejich selhání, jsou pro ně zvláštní výzvou. Problémy, které se u těchto úkolů objevují, jsou pro ně spíše pobídkou, nežli překážkou.

SAMOSTATNOST

Samostatnost se zabývá rozpětím samostatnosti v chování. Jedinci s vysokými hodnotami jsou spíše zodpovědné sami za své věci, než aby uznali direktivy ostatních. Sami chtějí určovat vlastní postup práce. Rádi se rozhodují samostatně.

SEBEKONTROLA

Sebekontrola se týká způsobu metody organizace a provedení cíle. Jednotlivci s vysokou hodnotou sebekontroly se označují tím, že dlouhodobě velmi dobře organizují, své povinnosti neodkládají, snadno se soustředí na úkoly, jsou disciplinovaní a plně se soustředí na práci, dokážou si i ledacos odepřít, aby měli možnost dosáhnout stanovených cílů.

ORIENTACE NA STATUS

Jedná se o úsilí, které vložíme do dosažení podstatné role v sociálním prostředí a předního místa v sociální hierarchii. Osoby, které mají vysoké hodnoty této dimenze, vyhledávají sociální uznání za jejich podané výkony, snaží se o odpovědné pozice a starají se o vlastní profesní postup. Eventualita kariéry je pro ně velmi podstatnou motivací pro podávání profesních výkonů.

SOUTĚŽIVOST

Pro soutěživé osoby je konkurence povzbuzením a také motivací pro profesní výkon. Tudiž osoby, které mají vysoké hodnoty soutěživosti, vyhledávají soutěže a srovnání s ostatními lidmi, chtějí a potřebují být lepší, rychlejší než druzí. Je pro ně velmi důležité vítězit, vítězství je totiž žene kupředu a posiluje je to.

CÍLEVĚDOMOST

Předmětem cílevědomosti je vztah k budoucnosti. Lidé s vysokými hodnotami, si dávají cíle, které jsou orientované na budoucnost, také mají vysoké nároky na to, čeho všeho chtějí dosáhnout. Řešení jejich úkolů mají v hlavě, tvoří si dlouhodobé plány a taktéž vědí, jakým směrem se chtějí nadále rozvíjet a pokračovat dál.

4.3 Statistické zpracování dat

Jelikož se jedná o kvantitativní výzkum, výsledná data jsou zpracována pomocí deskriptivní statistiky, ANOVY a tabulek. Byla stanovena hladina 0,05 statistické významnosti. Data byla analyzována v programu SPSS 22.0

5 VÝSLEDKY

V tabulce číslo se nachází rozložení věku pro celou vybranou skupinu.

Tabulka 1

Rozložení věku pro celou skupinu

3

	N	Minimum	Maximum	Střední	Statistická odchylka
Věk	50	16	35	22	4.59
Platné N	50				

V tabulce číslo 2 je umístěno rozložení věku pro extraligu (1) a 2. ligu (2).

Tabulka 2

Rozložení věku pro extraligu (1) a 2. ligu (2)

	Level	Statistický	Statistická chyba
Věk	1	Střední	20.40
		Std. Odchylka	2.94
		Minimum	16.00

	Maximum	27.00	
	Rozsah	11.00	
	Level 2		
	Střední	25.00	.96
	Std. Odchylka	4.83	
	Minimum	20.00	
	Maximum	35.00	
	Rozsah	15.00	

V tabulce číslo 3 je červeně vyznačeno, kde se objevuje statisticky významný rozdíl mezi průměry.

Tabulka 3

Vyhodnocení jednotlivých škál

		Součet	df	Průměr	F	Sig.
Vytrvalost	Mezi skupinami	40.50	1	40.50	1.70	.199
	V rámci skupin	1144.72	48	23.85		
	Celkem	1185.22	49			
Dominance	Mezi skupinami	456.02	1	456.02	6.14	.017

	V rámci skupin	3564.48	48	74.26		
	Celkem	4020.50	49			
Angažovanost	Mezi skupinami	228.98	1	228.98	3.26	.077
	V rámci skupin	3367.44	48	70.16		
	Celkem	3596.42	49			
Důvěra v úspěch	Mezi skupinami	250.88	1	250.88	3.94	.053
	V rámci skupin	3057.12	48	63.69		
	Celkem	3308.00	49			
Flexibilita	Mezi skupinami	626.580	1	626.58	28.70	.000
	V rámci skupin	1047.84	48	21.83		
	Celkem	1674.42	49			
Flow	Mezi skupinami	273.78	1	273.78	8.87	.005
	V rámci skupin	1481.44	48	30.86		
	Celkem	1755.22	49			
Nebojácnost	Mezi skupinami	32.00	1	32.00	.460	.501

	skupinami					
	V rámci skupin	3336.88	48	69.52		
	Celkem	3368.88	49			
Internalita	Mezi skupinami	486.72	1	486.72		.001
	V rámci skupin	2023.36	48	42.15		
	Celkem	2510.08	49			
Kompenzační úsilí	Mezi skupinami	322.58	1	322.58	8.24	.006
	V rámci skupin	1879.84	48	39.16		
	Celkem	2202.42	49			
Hrdost na výkon	Mezi skupinami	800.00	1	800.00	13.76	.001
	V rámci skupin	2789.28	48	58.11		
	Celkem	3589.28	49			
Ochota učit se	Mezi skupinami	640.82	1	640.82	14.66	.000
	V rámci skupin	2097.76	48	43.70		

	Celkem	2738.58	49			
Preference obtížnosti	Mezi skupinami	11.52	1	11.52	.165	.68
	V rámci skupin	3360.96	48	70.02		
	Celkem	3372.48	49			
Sebekontrola	Mezi skupinami	985.68	1	985.68	18.26	.000
	V rámci skupin	2587.84	48	53.91		
	Celkem	3573.52	49			
Orientace na status	Mezi skupinami	137.780	1	137.78	3.52	.067
	V rámci skupin	1879.20	48	39.15		
	Celkem	2016.98	49			
Soutěživost	Mezi skupinami	137.78	1	137.78	1.97	.17
	V rámci skupin	3351.60	48	69.82		
	Celkem	3489.38	49			
Cílevědomost	Mezi	44.18	1	44.18	.684	.412

skupinami

V rámci 3101.84 48 64.62

skupin

Celkem 3146.02 49

V subškálách Dominance, flexibilita, flow, internalita, kompenzace, hrdost na výkon, ochota učit se a sebekontrola existují statisticky významné (při hladině 0.05) rozdíly v průměrech mezi skupinami extraligových a druholigových volejbalistek (ve prospěch druholigových). V rámci škál důvěra v úspěch a orientace na status je hraniční. U škál cílevědomost, soutěživost, preference obtížnosti, nebojácnost, angažovanost a vytrvalost nebyl nalezen statisticky významný rozdíl.

V poslední tabulce číslo 4, se objevují výpočty průměru – červeně jsou označené ty, kde je průměr vyšší.

Tabulka 4

Výpočty průměru

		N	Střední	Std. Odchylka	Std. chyb a	95% interval spolehlivosti pro střední hodnotu - dolní mez	Horní hranice	Minimum	Maximum
Vytrvalost	1	25	35.44	3.98	.790	33.80	37.08	27	47
	2	25	37.24	5.65	1.13	34.91	39.57	27	49
	Total	50	36.34	4.92	.69	34.94	37.74	27	49
Dominance	1	25	35.28	7.99	1.60	31.98	38.58	20	54
	2	25	41.32	9.20	1.84	37.52	45.12	21	61
	Total	50	38.30	9.06	1.28	35.73	40.87	20	61
Angažovanost	1	25	34.40	6.31	1.26	31.80	37.00	25	52
	2	25	38.68	10.03	2.01	34.54	42.82	23	56

	Total	50	36.54	8.57	1.21	34.11	38.97	23	56
Důvěra v úspěch	1	25	35.96	8.40	1.68	32.49	39.43	18	48
	2	25	40.44	7.54	1.51	37.33	43.55	29	59
	Total	50	38.20	8.22	1.16	35.86	40.54	18	59
Flexibilita	1	25	35.92	4.73	.95	33.97	37.87	27	45
	2	25	43.00	4.62	.92	41.09	44.91	35	52
	Total	50	39.46	5.85	.83	37.80	41.12	27	52
Flow	1	25	39.00	4.80	.96	37.02	40.98	30	49
	2	25	43.68	6.22	1.25	41.11	46.25	33	56
	Total	50	41.34	5.99	.85	39.64	43.04	30	56
Nebojácnost	1	25	30.88	8.10	1.62	27.54	34.22	22	46
	2	25	32.48	8.58	1.72	28.94	36.02	22	55
	Total	50	31.68	8.29	1.17	29.32	34.04	22	55
Internalita	1	25	37.60	5.25	1.05	35.43	39.77	26	48
	2	25	43.64	7.53	1.51	40.73	46.95	29	60
	Total	50	40.72	7.16	1.01	38.69	42.75	26	60
Kompenzace	1	25	40.92	5.69	1.14	38.57	43.27	31	50
	2	25	46.00	6.78	1.36	43.20	48.80	31	60
	Total	50	43.46	6.70	.95	41.55	45.37	31	60
Hrdost	1	25	45.12	7.26	1.45	42.12	48.12	30	57

	2	25	53.12	7.98	1.59	49.83	56.41	36	68
	Total	50	49.12	8.56	1.21	46.69	51.55	30	68
Ochota	1	25	40.64	5.02	1.01	38.57	42.71	32	50
	2	25	47.80	7.89	1.58	44.55	51.05	32	59
	Total	50	44.22	7.48	1.06	42.10	46.34	32	59
Preference	1	25	35.00	5.99	1.19	32.54	37.46	23	45
	2	25	35.96	10.22	2.05	31.74	40.18	22	58
	Total	50	35.48	8.30	1.17	33.12	37.84	22	58
Sebekontrola	1	25	35.92	5.66	1.13	33.59	38.25	29	48
	2	25	44.80	8.71	1.74	41.21	48.39	32	58
	Total	50	40.36	8.50	1.21	37.93	42.79	37	58
Orientace	1	25	45.32	6.85	1.37	42.49	48.15	32	59
	2	25	48.64	5.60	1.12	46.33	50.95	37	58
	Total	50	46.98	6.42	.91	45.16	48.80	32	59
Soutěživost	1	25	40.52	6.69	1.34	37.76	43.28	29	54
	2	25	43.84	9.74	1.95	39.78	47.86	22	65
	Total	50	42.18	8.44	1.19	39.78	44.58	22	65
Cílevědomost	1	25	43.80	5.38	1.08	41.58	46.02	35	55
	2	25	41.92	10.02	2.00	37.79	46.05	20	59
	Total	50	42.86	8.01	1.13	40.58	45.14	20	59

6 DISKUSE

Studie z prostředí volejbalu došly k odlišným výsledkům. Ve srovnání se studií podle Ibrahima a Gwariho, kteří porovnávali motivaci k výkonu 50 mužských volejbalistů, kde pro svou studii vybrali 25 níže výkonných volejbalistů a 25 výše výkonných volejbalistů. Ibrahim a Gwari (2011) pro svůj výzkum využili metodu t-testu. Z jejich studie poté vzešlo, že více motivováni k výkonu byli mužští volejbalisté s vyšší výkonností, na rozdíl od mé práce, jelikož se jednalo o muže, já se zabývala ženami, to znamená, že je možné, že platí jiné věci pro gendery.

Co se týče porovnání s výzkumem Solankiho a Solankiho (2018), který je taktéž spojený s motivací a volejbalem, tak tato studie vznikla za účelem posouzení a srovnání motivace mezi volejbalovými hráči různé úrovně. Bylo vybráno 50 mužských volejbalových hráčů na meziuniverzitní a univerzitní úrovni a k porovnání docházelo ve vnitřní motivaci, vnější motivaci a ve skóre amotivaci. Výsledky studie ukázaly, že mezi meziuniverzitním a univerzitním volejbalem nejsou žádné významné rozdíly hráčů na proměnné vnitřní motivace, vnější motivace a amotivace a celkové motivace. Opět se jednalo o muže, a týmy byly rozděleny na základě jiného kritéria výkonnosti.

Ve srovnání s jednou z dalších studií, která byla založena na teorii sebeurčení (Deci a Ryan, 1985, 2002) se zabývala mládežnickými volejbalistkami. Děvčata byla rozdělena do dvou skupin. Na skupinu experimentální a skupinu kontrolní. Porovnání experimentální a kontrolní skupiny dospělo k výsledku ve prospěch experimentální skupiny v proměnných: základní uspokojení potřeb, autonomie a kompetence, autonomní motivace, procedurální znalosti, vnímaný výkon a sportovní nasazení. To znamená, že tato studie se sice zabývala ženským pohlavím, ale mládežnickými děvčaty a řeší opět jinou problematiku, než strukturu motivace.

Studie Barzouky et al. (2015) zkoumá zpětnou vazbu, která ovlivní výkon a učení techniky a výsledek na volejbalové dovednosti. Také si kladla za cíl ověřit, zda jsou sportovci orientováni na úkol nebo ego, tedy zda byli motivováni vnitřní nebo vnější motivací. Účastníky byli středoškolské studenti bez jakýchkoliv zkušeností s volejbalem. Studie se opět nezabývá strukturou motivace a neřeší dospělou ženskou kategorii.

Gil-Arias et al. (2021) se ve své studii zabývají znovu středoškolskými studenty. Studie založená na teorii sebeurčení a analyzovala především účinky hybridní výukové hry pro porozumění sportovní výchovy volejbalové výukové jednotky na motivační výsledky studentů. Velká velikost účinku byla zjištěna u dívek, avšak tato studie se stejně jako předchozí teorie nezabývá strukturou motivace. Studie se nezabývá ani seniorskou ženskou kategorií, zabývá mladší věkovou kategorií.

Podobnou problematikou se také zabývala Michaela Knoblochová (2017) ve své diplomové práci s názvem PROBLEMATIKA MOTIVACE U HRÁČŮ A HRÁČEK PLÁŽOVÉHO VOLEJBALU. Cílem její

diplomové práce bylo pomocí dotazníkové zjistit sebedeterminaci hráčů a hráček plážového volejbalu, jejich motivační orientaci a jaké faktory působí na jejich sebedůvěru. S porovnáním s prací Michaely Knoblochové, se má práce zabývala pouze ženským pohlavím. Michaela Knoblochová využila kombinaci tří již existujících dotazníků a to respektive dotazníky Sport motivation scale-6, Perception of Success Questionnaire a Sources of sport confidence. Já ve své práci využila pouze dotazník LMI pro zjištění celkové motivace k výkonu.

V rámci porovnání podle výkonnosti vzešly z jejího výzkumu nejnižší hodnoty amotivace u profesionálních jedinců. V případě mé bakalářské práce bylo zjištěno opačné a to takové, že profesionální hráčky volejbalu vzešly méně motivované, než hráčky amatérské.

Přínosem této práce by mohlo být odhalení, že profesionální hráčky se jeví méně motivované k výkonu, než hráčky amatérské. V rámci mého výzkumu byla odhalena odlišná struktura motivace v rámci výzkumného vzorku. V subškálách Dominance, flexibilita, flow, internalita, kompenzace, hrdost na výkon, ochota učit se a sebekontrola existují statisticky významné (při hladině 0.05) rozdíly v průměrech mezi skupinami extraligových a druholigových volejbalistek (ve prospěch druholigových). V rámci škál důvěra v úspěch a orientace na status je hraniční.

Tím mohl být odhalen určitý problém u vybraných profesionálních týmů. Myslím si, že zjištěné výsledky by mohly pomoci trenérům v jejich následujícím přístupu ke sportovkyním. Jelikož ženy jsou zpravidla více citlivé, než muži, mohla by je spíše více motivovat například větší komunikace s trenérem, více pochval, více podporujících slov primárně ze strany trenéra a celkově méně kritiky, případně spíše konstruktivní klidná kritika, než kritika agresivního rázu.

Na výzkum mohl mít vliv limitující vzorek, kdy bylo sesbíráno 50 dotazníků, z toho 25 dotazníků od amatérských hráček a 25 dotazníků od profesionálních hráček. Možnými důvody vzniklého rozdílu mohl být rozdílný věk v rámci jednotlivých zvolených družstev. Výsledek také může být zkrácený tím, že celkově 2. ligové hráčky byly starší, než hráčky extraligové. Se starším věkem dochází k ustálení osobnosti a k větší stabilitě, tudíž to může vést k ustálenějším hodnotám či dokonce vyšším hodnotám v rámci motivace k výkonu, proto i starší věk mohl ovlivnit zjištěný výsledek. Výsledek též mohlo ovlivnit to, že vybrané týmy byly pouze 4 týmy. Tudíž zdrojem rozdílů mohlo být i například aktuální klima v týmu. Nelze předpokládat, že by výsledky dopadly stejně u jiných zvolených týmů z České republiky.

Je možné, že kdybych využila po dotazníku LMI v zápětí ještě formu například rozhovorů s hráčkami z vybraných družstev, mohlo dojít k bližším zjištěním, odkud ty nižší hodnoty motivace k výkonu pocházejí. Zдали se profesionální hráčky cítí málo oceněné, zдали volejbal vykonávají již pouze z povinnosti z důvodu obživy, zдали jim nevyhovuje jednání trenéra či jestli opravdu vznikl rozdíl v rámci věku v jednotlivých skupinách či na bázi aktuálního klima v týmu.

7 ZÁVĚRY

Hlavním cílem bakalářské práce bylo porovnat strukturu motivace a případné rozdíly motivace mezi profesionálními hráčkami volejbalu a amatérskými hráčkami volejbalu v dospělé kategorii. Porovnání struktury motivace mezi hráčkami byla porovnána a vzešlo tím k zjištění, že vybrané amatérské hráčky, i přesto, že by se takový výsledek očekával spíše od zvolených hráček profesionálních, dosáhly o něco vyšších hodnot motivace k výkonu.

Závěrem v rámci porovnání jednotlivých škál z dotazníku LMI družstva amatérská družstva v subškálách dominance, flexibilita, flow, internalita, kompenzace, hrdost na výkon, ochota učit se a sebekontrola existují statisticky významné (při hladině 0.05) rozdíly v průměrech mezi skupinami extraligových a druholigových volejbalistek (ve prospěch druholigových), což tedy odpovídá lepším výsledkům ve prospěch hráček amatérských. Co se týče škály důvěry v úspěch a orientace na status, tak hodnoty jsou hraniční a pro lepší posouzení by bylo vhodné mít větší vzorek. U škál cílevědomost, soutěživost, preference obtížnosti, nebojácnost, angažovanost a vytrvalost nebyl nalezen statisticky významný rozdíl.

Tato práce může posloužit jako pilotní šetření - výsledky s ohledem na velikost vzorku nemůžeme zobecnit na celou populaci volejbalistek, ale zjištěné rozdíly mohou sloužit jako podklad pro další studie.

8 SOUHRN

Myslím si, že daná problematika jako je motivace k výkonu je v současné době stále trochu opomíjena i přesto, že motivace hraje významnou roli ovlivňující sportovní výkon. I proto jsem se rozhodla tuto problematiku více přiblížit a objasnit.

Prvotně byly v této práci zpracované teoretické poznatky související s tématem, tudíž byly objasněné pojmy, jako je motivace, výkonová motivace, motivace ve sportu, vnitřní a vnější motivace a také volejbal.

Hlavním cíle práce tedy bylo porovnat strukturu motivace, případně porovnat rozdíly, mezi profesionálními hráčkami volejbalu, tedy hráčky působící v nejvyšší volejbalové soutěži v extralize žen a amatérskými hráčkami volejbalu, kde konkrétně zvolené týmy, jsou týmy, působící v 2. lize žen.

Struktura motivace mezi extraligovými hráčkami a druholigovými hráčkami byla porovnána na základě zvoleného dotazníku LMI – Dotazník motivace k výkonu a bylo zjištěno, že statisticky významných vyšších průměrných hodnot, celkově i v některých škálách dosáhly hráčky amatérské, přesto, že by se takového výsledku očekávalo jednoznačně od hráček profesionálních.

9 SUMMARY

I think that the issue such as motivation to perform is currently still a bit neglected, despite the fact that motivation plays a significant role in influencing sports performance. That is why I decided to bring this issue closer and clarify it.

Initially, theoretical knowledge related to the topic was elaborated in this work, therefore terms such as motivation, performance motivation, motivation in sports, internal and external motivation and also volleyball were clarified.

The main goal of the work was to compare the structure of motivation, or to compare the differences, between professional volleyball players, i.e. players active in the highest volleyball competition in the women's extra league, and amateur volleyball players, where the specifically chosen teams are teams active in the 2nd women's league.

The structure of motivation between extra-league players and second-league players was compared on the basis of the chosen questionnaire LMI - Performance Motivation Questionnaire, and it was found that statistically significant higher average values, overall and in some scales, were achieved by amateur players, despite the fact that such a result would clearly be expected from professional players.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

Barzouka, K., Sotiropoulos, K., & Kioumourtzoglou, E. (2015). The effect of feedback through an expert model observation on performance and learning the pass skill in volleyball and motivation. *Journal of Physical Education & Sport*, 15(3).

Blahutková, M. (2005). *Pohyb a duševní zdraví*. Brno: Paido.

Brustad, R. J. (1992). Integrating Socialization Influences into the Study of Children's Motivation in Sport. *Journal of sport and exercise psychology*, 14(1), 59-77.

Buchtel, J. a kol. (2005). *Teorie a didaktika volejbalu*. Praha: Karolinum.

Císař, V. (2005). *Volejbal*. Praha: Grada.

Claver, F., Jiménez, R., Gil-Arias, A., Moreno, A., & Moreno, M. P. (2017). The cognitive and motivation intervention program in youth female volleyball players. *Journal of human kinetics*, 59, 55.

Conrath, D. W., & Deci, E. L. (1969). The determination and scaling of a bivariate utility function. *Behavioral Science*, 14(4), 316-327.

Čížková, N. (2018). *Výkonová motivace žáků na II. stupni základních škol*.

Deci, E. L., Koestner, R., & Ryan, R. M. (1999). A meta-analytic review of experiments examining the effects of extrinsic rewards on intrinsic motivation. *Psychological bulletin*, 125(6), 627.

Duda, J. L. (1992). Motivation in sport settings: A goal perspective approach. In G. C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 57–91). Human Kinetics Books.

Duda, J., Chi, L., Newton, M., Walling, M. D., & Catley, D. (1995). Task and Ego Orientation and Intrinsic Motivation in Sport. *International Journal of Sport Psychology*, 26(1), 40-63.

Eccles, J. S., Wigfield, A., & Schiefele, U. (1998). Motivation to succeed. In W. Damon & N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (pp. 1017–1095). John Wiley & Sons, Inc.

Frankl, V., E. (2006). *Vůle ke smyslu: Vybrané přednášky o logoterapii, Cesta*.

Frederick, C. M., & Ryan, R. M. (1993). Differences in motivation for sport and exercise and their relations with participation and mental health. *Journal of sport behavior*, 16(3), 124-147.

Gil-Arias, A., Diloy-Peña, S., Sevil-Serrano, J., García-González, L., & Abós, Á. (2021). A hybrid tgfu/se volleyball teaching unit for enhancing motivation in physical education: A mixed-method approach. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 110.

Gillet, N., & Rosnet, E. (2008). Basic need satisfaction and motivation in sport. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, Vo1 10(3).

Gillet, N., Vallerand, R. J., Amoura, S., & Baldes, B. (2010). Influence of coaches' autonomy support on athletes' motivation and sport performance: A test of the hierarchical model of intrinsic and extrinsic motivation. *Psychology of sport and exercise*, 11(2), 155-161.

Harlow, H. F. (1949). The formation of learning sets. *Psychological Review*, 56(1), 51–65.

Heckhausen, H. (1964). *Entwurf einer Psychologie des Spielens*.

Ibrahim, M., & Gwari, P. (2011). A study of achievement motivation of low and high level volleyball players. *Journal of education and practice*, 2, 11-12.

Jandourek, J. (2007). *Sociologický slovník*. Portál.

Jelínek, M., Jetmarová, K. (2014). *Sport, výkon a metafyzika aneb jak proměnit „práci“ ve hru a úsilí v medaile*. Praha: Mladá fronta.

Kumar, S., Hazarika, D. B., & Chatterjee, K. (2016). A comparative analysis of intrinsic, extrinsic, amotivation between Indian male and female volleyball players of 12th south Asian games. *IJAR*, 2(6), 271-273.

Lepper, M. R., Greene, D., & Nisbett, R. E. (1973). Undermining children's intrinsic interest with extrinsic reward: A test of the "overjustification" hypothesis. *Journal of Personality and social Psychology*, 28(1), 129.

Marrow, A. J. (1977). *The practical theorist: The life and work of Kurt Lewin*. Teachers College Press.

Medic, N. (2003). The effects of athletic scholarships on motivation in sport.

Nakonečný, M. (1997). *Encyklopedie obecné psychologie*. Praha: Academia.

Nakonečný, M. (1992). *Motivace pracovního jednání a její řízení*. Praha: Management Press.

Nakonečný, M. (2005). *Sociální psychologie organizace*. Praha: Academia.

Ntoumanis, N., & Mallett, C. J. (2014). Motivation in sport: A self-determination theory perspective. In *Routledge companion to sport and exercise psychology* (pp. 91-106). Routledge.

Pašková, L. (2008). *Výkonová motivácia*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Občianske združenie Pedogóg.

Pink, D. (2018). *Pohon/Drive – Překvapivá pravda o tom, co nás motivuje!*. Olomouc: Anag.

Plhánková, A. (2004). *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Academia.

Reeve, J. (2006). Extrinsic Rewards and Inner Motivation. In C. M. Evertson & C. S. Weinstein (Eds.), *Handbook of classroom management: Research, practice, and contemporary issues* (pp. 645–664). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Roberts, G. (2001). *Advances in motivation in sport and exercise*. Human Kinetics.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). *Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development and well-being*. *American Psychologist*.

Tod, D., Thatcher, J., Rahman, R. (2012). *Psychologie sportu*. Praha: Grada.

- Schuler, H. Prochaska, M. (2011). *LMI – Dotazník motivace k výkonu – 2. vydání*. Praha: Testcentrum.
- Sillamy, N. (2001). *Psychologický slovník*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Slepička, P., Hošek, V. & Hátlová, B. (2011). *Psychologie sportu*. Praha: Karolinum.
- Solanki, J., & Solanki, V. (2018). Motivational correlation among volleyball players. *International Journal of Physiology, Nutrition and Physical Education*, 3(1), 1563-1565.
- Svoboda, B. (2007). *Pedagogika sportu*. Praha: Karolinum.
- Ulrich, D. (2014). *Techniky mentálního tréninku ve volejbale*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Vallerand, R. J. (2007). Intrinsic and extrinsic motivation in sport and physical activity: A review and a look at the future. In G. Tenenbaum & R. C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (pp. 59–83). John Wiley & Sons, Inc.
- Vaněk, M., Hošek, V., Man, F. (1982). *Formování výkonové motivace*. Praha: Univerzita Karlova.
- Vičar, M. (2018). *Sportovní talent*. Praha: Grada.
- Weiner, B. (1992). *Human motivation: Metaphors, theories, and research*. London: Sage.
- Weiner, B., & Kukla, A. (1970). An attributional analysis of achievement motivation. *Journal of Personality and Social Psychology*, 15(1), 1–20.

11 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1.....	11
Obrázek 2.....	15
Obrázek 3.....	18

12 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1.....	31
Tabulka 2.....	31
Tabulka 3.....	32
Tabulka 4.....	35

13 PŘÍLOHY

13.1 Vyjádření etické komise

Projekt byl schválen Etickou komisí Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého (FTK 73/2020).